

F6/2009 - Dělené známky na celistvostech 1918 - 1919

Jaroslav Maleček

Článek Františka Dusbábka Předběžné a souběžné známky trochu jinak, uveřejněný ve Filatelii č. 4/2009, vyvolal řadu ohlasů od čtenářů a lze očekávat, že se k tomuto tématu budeme ještě vracet. V dnešním čísle přinášíme reakci na téma použití dělených známek. Jaroslav Maleček, svazový znalec, vystavovatel, juryman a tajemník SČF, se touto problematikou zabývá již delší dobu.

Velice pozorně jsem přečetl článek RNDr. Františka Dusbábka. Zaujala mne zejména část pojednávající o dělených známkách. Autor zcela správně – na základě své dlouholeté praxe – podal návod, jak poštou prošlé zásilky s dělenými známkami rozlišovat, ale zároveň vznesl otázku, zda poštou prošlé filatelistické zásilky jsou sběratelsky skutečně rovnocenným materiálem, jako celistvosti autentické, tedy poštovně účelové, (jak je v publikaci M. Langhammera „Filatelie je víc než jen známky“). Protože již desítky let sbírám celistvosti z takzvané popřevratové doby let 1918/1919, dovolím si napsat svůj názor.

Přestože je problematika používání dělených známek v tomto období značně zdiskreditovaná existencí mnoha nesmyslných nebo dokonce až groteskních výrobků (viz například ukázka celistvosti z obr. 9 výše citovaného článku), za nimiž stáli filatelisté a obchodníci, nelze ji podle mého názoru jednoznačně posuzovat zjednodušujícími soudy a výroky. V následujícím textu se pokusím ukázat, že používání dělených známek na některých poštách lze vlivem okolností považovat za provozem vynucené, i když úředně nepovolené (dokonce zakázané) opatření. Na některých poštách byly k dispozici zbytky známek nepříliš často využívaných nominálních hodnot a jiné naopak již brzy chyběly. Řešilo se to jednak vyplácením zásilek v hotovosti a někde také dělením poštovních známek, které byly v zásobě. Samozřejmě souhlasím s poznámkou redakce v závěru článku, že výrobky, které se skutečnými reálnými potřebami poštovního provozu neměly nic společného, do seriózně zaměřených filatelistických sbírek prostě nepatří.

Jakmile obchodníci nebo filatelisté zjistili, že ta či ona pošta známky dělí, snažili se doklady tohoto typu získat; nechávali si je zasílat na svou adresu, případně přímo kontaktovali konkrétního poštmistra a dali tak vzniknout mnoha celistvostem, které poštovní provoz ani nespátřily. Jména adresátů či odesílatelů (Mareš, Černý, Šašek, Šula, ale i Lešetický a Rössler Ořovský), však takové doklady často prozrazují, u některých byly dokonce adresy dopisovány dodatečně.

Abgabenummer Číslo dodací 53	Abgabestempel Razítko poštovního úřadu dodacího 	Bestellvermerk Záznam dodací 
--	--	---

Vorne bezeichnete Sendung erhalten
 Zásilku na přední straně označenou přijal

Ort } Lenora (den) 22 19
 Místo } (dne)

Name } August Musil
 Jméno }

d. b.

Zadní strana balíkové průvodky odeslané 21. 1. 1919 z Malého Boru do Lenory (Eleonorenhain). Odesílatel posílal příslušníku čs. vojenské jednotky v Lenoře 5kg balík s chlebem. Na dodací poště byla použita vodorovně půlená 10 h doplatní známka rakouského původu s razítkem z 22. 1. 1919.

... pokračování článku naleznete v našem časopise v čísle 6 / 2009 na straně 32